

prouidere vel domui vel ciuitati de reb⁹ ne cessari⁹ ad vit⁹. Alia dō cōmutatōis spēs ē vel denario⁹ ad denarios: vel quarūcūq; r̄ tum ad denarios: nō prop̄ res necessaria⁹ vite: s; prop̄ luc⁹ querēdū. t̄ h̄ qđē negotiatio prop̄ videt ad negotiatores p̄tinere s; p̄b; prima āt cōmutatio laudabilis ē q; d̄ser uit nāli necessitati. sc̄da autē iuste vitupat: ga q̄tu⁹ ē de se deseruit cupiditati lucri q̄ emi nā nescit: s; ī infinitū tendit. t̄ iō negotiatio fm se cōsiderat quādā turpitudinem habz iōtū nō iportat de sui rōne fine⁹ honestum uel nccium. luc⁹ tñ qđ est negotiati⁹ finis s; iō sui rōne nō iportet alig⁹ honestum vel nccium: nibil tñ iportat de sui rōne vitioluz v̄l̄tū ūriū. Vñ nibil prohibz luc⁹ ordiari ad aliquē fine⁹ nccium uel eriā honestū. t̄ sic negotiatio licita reddet: s; cū alig⁹ lucrum moderatū qđ negotiādo q̄rit ordiat ad dominus sue sustentationē: uel ēt ad subuenientū idigentib⁹: uel ēt cū alig⁹ negotiati⁹ intēdit prop̄ publicā utilitatē: ne s; res nccie ad vitam patrie desint: t̄ luc⁹ expedit nō quasi fine⁹: s; q̄st stipendiu⁹ laboris. Ad p̄mū ḡ dō q̄ verbū Criso. ē intelligendū de negotiati⁹ fm q̄ ultimū fine⁹ ī lucro cōstituit. qđ preci pue v̄r q̄n alig⁹ rē nō imutata car⁹ vendit. Si. n. rē ī meli⁹ mutata car⁹ v̄dat. v̄det p̄ miū sui laboris accipere: q̄uis ī ipsū lucru⁹ possit licite intendi: nō sic ultimū finis s; propter aliu⁹ fine⁹ ncciu⁹ t̄ honestū ut dictum ē. Ad scdm dō q̄ nō q̄cūq; car⁹ v̄dit alig⁹ q̄ emerit negotiati⁹: s; solū q̄ ad h̄ emit ut carius v̄dat. Si āt emit rē nō ut uendat s; ut teneat t̄ postmodū prop̄ aliquā carnē eā uēdere uelit nō ē negotiatio: q̄uis car⁹ v̄dat p̄t. n. h̄ licite facer: l̄ q̄ ī alio rē meliorauit: uel q̄ p̄ciū rei ē mutatu⁹ fm d̄fisitatē loci ul̄ t̄pis uel prop̄ piculū cui se expōit trāsserēdo rē de loco ad locū: uel eā fieri faciēdo. t̄ fm h̄ nec ēptio nec v̄editio ē iusta. Ad c̄tiū dō q̄ clerici nō solū debet abstinere ab his q̄ sūt fm se mala: s; ēt ab his q̄būt spēm malū. Qđ qđē ī negotiati⁹ cōtingit: tū p̄op̄ h̄ ē ordinata ad lucrū frenū cui⁹ clerici d̄bent eē 2̄tēptores: tū ēt prop̄ frequētia negotiati⁹ uitia: q̄ difficulter exuif negotiator: a p̄ctis labiorū: ut dō Ecc. 26°. Est t̄ alia cā: q̄ negocia⁹ nimis ip̄licat ai⁹z secularibus curi. t̄ p̄ c̄ns a spūglīb⁹ retrahit. vñ apls dīc. 2° ad T̄bimot. 2° Nemo militans deo

ip̄licat se negocia⁹ secularib⁹: li⁹z tñ clericis v̄ti p̄ia cōmutatōis spē. q̄ ordinat ad necessitatē vite emendo uel vendēdo.

Einde ɔside

Drandū est de p̄ctō usure qđ cōmittit ī mutuis. Et circa h̄ q̄rūl̄ q̄tuoz. p̄ utrū sit p̄ctn accipe pecunia ī preciū pro pecunia mutuata qđ ē accipe usurā. 2° vir⁹ liceat p̄ eodē quācūq; utilitatē accipere q̄i ī recōp̄lationē mutui. 3° v̄r̄ alig⁹ restituere teneat id qđ de pecunia usuraria iusto lucro lucrat⁹ ē. 4° utr̄ liceat accipere mutuo pecuniā s; b̄ usura.

Ad primū sic proce

ditur. Vide q̄ accipe usurā pro pecunia mutuata nō sit p̄ctz. Nullus. n. peccat ex h̄ q̄ se q̄tur exēplū xp̄i. s; dñs d̄ se ipso dīc. Lucl. 19°. Ego ueniēs ī ueris exegissē illā. s. pecuniam mutuata. ḡ nō ē p̄ctm accipe usurā pro mutuo pecunie. H̄ic d̄ in ps. Lex dñi īmaculata: q̄. s. p̄ctm prohibz: s; ī lege oīna cōcedit alio⁹ usura: fm illud Deut. 23°. Nō fenerab̄ fr̄i tuo ad usurā pecunia nec fruges nec quālibz alia rē: s; alieno: et qđ pl̄ ē etiā ī p̄miū re promittit pro lege suata fm illud Deut. 28°. Fenerabis gentib⁹ multis. et ipē a nullo sen⁹ accipies. ḡ accipe usurā n̄ ē pecatū. P. In reb⁹ būanis dēminat̄ iusticia p̄ leges ciuiles. et fm eas cōcedit usuras accipere. ḡ nō v̄r̄ eē illicitū. P. Pretermittet filia nō obligat ad p̄ctm. sed Lucl. 6°. inter alia ɔsilia ponit: date mutui nibil inde spe rantes. ḡ accipere usurā non est p̄ctm. P. Preciū accipere p̄ eo qđ q̄s sacere n̄ teneatur: n̄ v̄r̄ eē h̄ se p̄ctz: s; nō ī q̄libz casu teneat pecunia bñs eā proxio mutuār̄ ḡ s; ei alio⁹ pro mutuo accipere preciū. P. Argentuz monetatū et in uasa formatu nō differt spē s; licet accipere p̄ uasis argenteis p̄ciū accōmodatū. ḡ et h̄ accipere p̄ciū pro mutuo argēti monetati: usura ḡ nō ē fm se p̄ctm. P. Quilibz p̄t licite accipere rē quā ei dñs rei uoluntarie tradit: s; ille q̄ accipit mutui nō luntarie tradit usurā. ḡ ille q̄ mutuat licite p̄t accipe. H̄z h̄ ē qđ d̄r̄ Exo. 22°. Si pecuniaz mutua de deris pplo meo pauperi q̄ habitat tecū: nō ergeb̄ eu q̄i exactor nec usuri⁹ opp̄mes. P. dō q̄ accipere usuram pro

pecunia mutuata ē fīm se iūstuz: qz vendit
id qdā ē. p qdā manifeste ieqilitas iūtitū q
iūsticie contraria. Ad cui⁹ enidētiā sciēdū ē
q qdā res sūt qru v̄sus ē ipsarū rex cōsūptō
sicut vinū cōsumim⁹ eo viēdo ad potū. ⁊ tri
ticū cōsumim⁹ eo viēdo ad cibuz. Vn i tali
bus nō dī seorsū cōputari v̄sus rei a re ipsa. Sz
cūicūz cōcedit v̄sus: ex h̄ ipo cōcedit res ⁊
prop̄ hoc i talib⁹ p mutuū trāsserſ domini
um. H̄is ḡ seorsū vellet vēdere vinū. ⁊ vel
let seorsū vedere v̄su vini vēderet eaz rē bis
vel venderet id qdā nō ē. vñ manifeste p iū
sticiā peccaret. ⁊ sīlī rōne iūsticiā cōmittit
g mutuat vinū aut triticū petēs sibi duas re
cōpensatōes. vñā gdē restitutōē eq̄līs rei
aliā vo p̄ciū v̄sus: qdā v̄lura dicēt. Quedā vo
sūt qru v̄sus nō ē ipsa rei cōsūptio: sic v̄sus
domus ē ihabitatio: nō āt dissipatio. ⁊ iō in
talib⁹ seorsū pōt v̄luraz cōcedi: puta cū aligs
tradit alteri dominii dom⁹: refuato sibi v̄su
ad aliqd̄ ips⁹ vel eaz cū gs cōcedit alicui v̄su
dom⁹ reseruato sibi ei⁹ dominio ⁊ pp̄ h̄ lis
cite pōt hō accipe p̄ciū p̄ v̄su dom⁹ ⁊ pōt hō
petere domū accōmodatā: sicut p̄z i dōuctō
ne ⁊ locatiōe dom⁹. Pecunia āt fīm p̄bīm i
s⁹ ethicor⁹. ⁊ i p̄ politi. p̄ncipaliē ē iūnta ad
cōmutatōes faciendas. ⁊ ita, ppri⁹ ⁊ princi
pal⁹ pecunia v̄sus ē ipsi⁹ cōsūptio siue distra
ctio sedm q̄ i cōmutationes expendit. ⁊ p
pter h̄ fīm se ē licitū p̄ v̄su pecunie mutuare
accipe p̄ciū: qdā dī v̄lura. ⁊ sicut alia iūuste
acgsita tenet hō restituere: ita pecuniā quaz
p̄ v̄lura accepit. Ad primuz ḡ dō q̄ v̄lura
ibi metaphorice accipit p̄ superexcellētia bo
norū spūaliū quā exigit de⁹ volēs ut i bonis
acceptis ab eo sp̄ficiam⁹: qdā ē ad vtilitatēz
nīram: nō ei⁹. Ad secudū dō q̄ iudeis phi
bitū fuit accipe v̄lura in fratrib⁹ suis. Iudeis
p qdā datur intelligi q̄ accipe v̄luraz a q̄cūz
hoie ē simplicif malū. debem⁹. n. oēz hōiez
h̄rē q̄s, primū ⁊ fratrē: precipue i statu euā
gely ad qdā oēs vocat. vñ i ps absolute dicēt
Qui pecuniā suā nō dedit ad v̄lurā. Et Eze
ch. 18. Qui v̄lura nō accepit. Autem ab
extraneis v̄lura aciperēt n̄ sūt eis cōcessū
q̄i licitū: sz p̄missū ad mai⁹ malū vitandū ne
s. a iudeis deū colentibus v̄luras accepterēt
pp̄ avariciā cui dōiti erāt: ut h̄r̄ Isa. 56°. Or
at i p̄mū p̄mittit: senerab gentib⁹ multi ⁊
fenus ibi large accipit p̄ mutuo: sic ⁊ Ecc.
29° dī. Multī nō cā negtie senerati sūt. i. nō

mutuaūrūt. p̄mittit ḡ i p̄mū iudeis abun
dantia diuitiarū ex q̄ cōtigit q̄ alijs mutua
re possint. Ad tertiu dō q̄ leges būane di
mittūt aliq̄ p̄ctā ipunita. pp̄ cōditiones ho
minū ip̄fectiorū: in qb⁹ multe vtilitatēs impe
dirēt si oia p̄cta districte phiberef penis ad
hibitis. ⁊ iō v̄luras lex būana cōcessit non q̄s
extimans eas ēē fīm iūsticiā: sz ne ipediret
vtilitatēs multoz. Vn i ipso iure ciuili dī
q̄ res q̄ v̄su v̄lum⁹ neq̄ rōe nāli neq̄ ciui
li recipiūt v̄luructū: ⁊ q̄ senat⁹ nō fecit eaz
rerum v̄luructū. nec. n. poterat: sz quasi v̄lu
ructū constituit cōcedēs. s. v̄luras. Et p̄bs
naturali rōne dūctus dicit in p̄ politi. q̄ v̄lu
raria acquistio pecuniarum ē maxime pre
ter nām. Ad q̄rtum dicenduz q̄ dare mu
tuū nō sp̄ tenet hō. ⁊ iō q̄stū ad h̄ ponit in
q̄filia: sz q̄ hō lucrū de mutuo nō grāt h̄ ca
dit sub rōne p̄cepti. pōt tñ dici cōsilīū p̄ p̄a
tionē ad dicta p̄bariseorū ḡ putabāt v̄lura
aliquā esse licitam: sicut ⁊ dilectio iūmicor⁹
ē cōsilīū: vel logitur ibi nō de spe v̄luray lu
cri: sz de spe q̄ponit i hoie. nō. n. debem⁹ mu
tuū dār l̄ qdācūz: bonum facē pp̄ sp̄e hois. sz
pp̄ sp̄em dei. Ad q̄ntū dō q̄ ille qui mu
tuare nō tenet. recōpensatōem pōt accipe
ei⁹ qdā fecit. sz nō apli⁹ trebet exigere. recōpē
saf aut̄ sibi fīm eq̄litatem iūsticie fitantū
ei redat̄ quantū mutuauit. vñ si āplius exi
git p̄ v̄luructū rei q̄ alij v̄su nō habz nīz
iūptionē s̄be: exigit p̄ciū ei⁹ qdā nō ē. ⁊ ita ē
iūsta exactio. Ad sextū dō q̄ v̄su p̄ncipia
lis valozū argenteorū nō ē ipse eorum cōlū
ptio. ⁊ iō v̄su eoz pōt vendi līcīte fernato
dominio rei. v̄lus āt p̄ncipalis pecunie ar
gentee ē distractio pecunie i cōmutatiōes.
vñ nō licet ei⁹ v̄su vendere cuž h̄ q̄ aligs ve
lit eius restitutōē qdā mutuo dedit. H̄ien
dū tñ q̄ secūdari⁹ v̄lus argenteor⁹ vasor⁹ possz
ē cōmutatio. ⁊ talē v̄su eoz nō līcīt vēdere
⁊ sīlī pōt eē aligs secūdari⁹ v̄lus pecunie ar
gentee. utputa n̄ q̄ cōsideret pecuniāz signa
tā ad ostētationē vel ad ponēdū loco p̄tā.
⁊ talē v̄su pecunie līcīte hō vendē pōt. Ad
septimū dicēdū q̄ ille q̄ dat v̄lura n̄ simpli
citer v̄lutarie dat: sz cu qdā necītate iōtūz
idiget accipe pecuniā mutuo quā ille q̄ ba
bet nō vult fine v̄lura mutuare.

Ad secunduz sic pro
cedit. Ur q̄ aligs possit p̄ pecūnia mutuata

aliquā aliā cōmoditatē expetē. vnuſgſq;.n.
līcītē pōt ſue iñdēnitati ſulere. ſz qñz dānū
alīgs patī ex b̄ q pecuniam mutuat. ḡ līcītē
tū ē ei ſ pecunia mutuata alīgd alīnd. p dā
no expetere l̄ etiā exigere. ¶ Unusq; te
neſ ex qdā debito honestatis alīgd recōpē
ſare ei q ſibi grām fecit: vt dī in 5° ethicoz
ſz ille q alicui ſ incitare cōſtituto pecuniam
mutuā ḡaz facit. vii ſ grām acrō ei d̄bet. ḡ
ille q recipit tenet nāli debito alīgd recōpē
ſare. ſz nō videt eē illictū obligare ſe ad ali
qd ad qd gs et nāli iure tenet. ḡ nō videtur
eē illictū ſi alīgs pecunia alteri mutuans i
obligationē deducat aliquā recōpensatōeſ
¶ Hicūt ē qdā mun'a manu: ita est qd
dam mun'a lingua ſ ab obſeqo: ut dī glo.
Iſa.33. Hicūt q excutit man' ſuas ab oī mu
nere: ſz licet accipere ſeruitū vel etiā laudez
abeo cui gs pecunia mutuauit. ḡ p rōne li
cet qdūq; alīud munus acciper. ¶ ¶ Ea
dem videt eē ſparato dati ad datū ſ mutu
ati ad mutuati: ſz licet pecunia accipe p alia
pecunia data. ḡ licet accipe recōpensatōem
alteri ſ mutui p pecunia mutuata. ¶ ¶ Ma
gis a ſe pecunia alīat q eā mutuādo domi
niū tranſfert q̄ ſ eā mercatori vel artifici cō
mittit. ſz l̄ lucru accipe d̄ pecunia cōmiffa
mercatori vel artifici. ḡ l̄ etiā lucru accipe
de pecunia mutuata. ¶ Pro pecunia mu
tuata pōt bō pign' accipere cui' vſus poss̄
picio alīq vendi: ſicut cū ipignoraf ager l̄ do
m' q̄ ihabitāt. ḡ l̄ alīq̄ lucru b̄re d̄ pecunia
mutuata. ¶ cotinuit qñz q̄ alīgs cari' ven
dat res ſuas rōne mutui: aut vīl' emit qd ē
alteri: vel etiā pro dilatione pciū auget: vīl'
pro acceleratione diminuit in qb̄ omnibus
videt alīq̄ recōpensatio fieri q̄ſi pro mutuo
pecunie. b̄ at nō manifeſte apparet illictuz.
ḡ licitu ē alīq̄ cōmodū de pecunia mutua
ta expetere vel etiā exigere. ¶ H̄ 5̄ ē qd Eze
ch.18°. dī iter alia q ad virū iuſtu regrunſ: ſi
vſurā ſupabūdantia ſi acceperit. ¶ B̄. dī
q fm pl̄m i 4° ethicoz. oē illud pro pecu
nia hētū cui' pciū pōt pecunia mēſurari. Et
iō ſicut ſi alīgs p pecunia mutuata vel q̄ciū
q̄ alia re q̄ ex iplo vſu cōſumitur. pecuniam
accipit ex pacto tacito vel expresso. peccat ſi
iusticiā vt dictū ē: ita etiā q̄ciū ex pacto
tacito vīl' expſſo qdūq; alīd accipit cui' p
ciū pecunia mēſurari pōt: ſile pctm icurrit.
Si vō accipiat alīgd b̄mōi n̄ q̄ſi exigens:

nec q̄ſi ex aliqua obligatiōe tacita vel exp̄ſſa
ſed ſicut gratuitum donum: nō peccat: qz et
aſeq; pecunia mutuaffer: licito poterat ali
qđ donū gratis accipe: nec peioris conditio
nis efficit p b̄ qđ mutuauit. Recōpensatio
nē vō eoꝝ q̄ pecunia nō mēſurant l̄, p mu
tuo exigere: puta beniuolētiā ſ amore ei' q̄
mutuauit: vel alīgd b̄mōi. Ad priñū q̄ di
cendū q̄ ille q̄ mutuū dat: pōt abſq; pctō in
pactū deducere cuꝝ eo q̄ mutuū accipit recō
pensationē dānī p qđ ſubtrahit ſibi alīqđ qđ
debet b̄re. b̄. n. nō ē vendere vſu pecunie: ſz
dānū vitare. ſ pōt eē q̄ accipieſ mutuū ma
ius dānū euitet q̄ſi dans icurrit. vii accipieſ
mutuū cuꝝ ſua vilitate dānū alteri ſ recopen
ſat. recōpensationē vō dānī qđ considerat
i b̄ q̄ de pecunia nō luſat: nō pōt in pactū
deducere: qz nō dī vendere id qđ nōdū b̄z
ſ pōt ipediri multiplici in habendo. Ad
ſcdm dicēdū q̄ recōpensatio alicui' benefi
ciū duplicit fieri pōt. Uno gdē mō ex debi
to iuſticie ad qđ alīgs ex certo pacto obliga
ri pōt. ſ b̄ debitu attēdit fm quantitatē
beneficiū qđ gs accepit. ſ ido ille q̄ accepit
mutuū pecunie l̄ cuiuscūq; filiis rei cui' vſus
ē' ei' cōſumptio: nō tenet ad plus recōpensan
dū q̄ſi mutuo accepit. vii ſi iuſticiā ē ſi ad pl̄
reddendū obliget. Alio' tenet alīgs ad recō
pensandū bñſificiū ex debito amicitie: in quo
magis ſiderat affect' ex quo alīgs benefi
ciū cōtulit q̄ſi etiā q̄ſitas eius qđ ſecit. ſ tali
debito nō cōpetit ciuilis obligatio q̄ quā in
ducit qdā nēcitas vi nō ſpōtanea recōpensatō
tio fiat. Ad tertiu dī q̄ ſi alīgs ex pecunia
mutuata expetet vel exigat q̄ſi p̄ obligatiōe
pacti taciti vel exprefſi recōpensationē mu
neris ab obſequio vel a lingua. perinde ē ac
ſi expeteret vel exigere mun'a manu: quia
vtrūq; pecunia extimari pōt ut p̄ in his qui
locant opas ſuas quas manu: vīl' lingua exer
cent. Si vero mun'a ab obſequio l̄ lingua nō
q̄ſi ex obligatiōe rei exhibet: ſz ex beniuolē
tiā q̄ ſub extimatione pecunie nō cadit: licet
b̄ accipere ſ exigēt et expetēt. Ad qrtū dī
q̄ pecunia nō pōt vēdi pro pecunia ap̄liorū q̄ſi
ſit q̄ſitas pecunie mutuata que restituēda
ē: nec ibi alīgd ē exigendū aut expetēdū niſi
beniuolēti affectus q̄ ſub extimatione pe
cunie nō cadit. ex q̄ pōt procedere ſpōtanea
mutuatio. repugnat aut ei obligatio ad mu
tuū faciēdū i. Postex: qz etiā talis obligatio

Pecunia extimari possit. et iō licet simul mutuū vnu. alioqđ aliud mutuū recipere. n̄ aut̄ licet eū obligare ad mutuū i posterū facien dū. Ad qmū dō q ille qui mutuat pecuniā trāfert dominū pecunie i eū cui mutuāt. vnde ille cui pecunia mutuaf: sub suo pīculo tenet eā et tenet restituē itegre. vñ n̄ dō aplius exigere ille q mutuauit: sed ille q co mīt̄ pecunia sua uel mercatoru vel artifici per modū societatis cuiusdā: n̄ transfert dominiū pecunie sue i illū: s̄ remanet ei ita q cū pericolo ipsi⁹ mercator de ea negotiā v̄l artifex opaf. et iō sic licite pōt parte lucri inde puenici⁹ expetere tāqđ dō re sua. Ad sex tu dō q figs p pecunia sibi mutuata obliget rez alioqđ cui⁹ v̄lus p̄cō extimari pōt: doet v̄sl illū rei ille q mutuauit cōputare in resti tutionē ei⁹ qdō mutuauit alioqđ si v̄sl illū rei q̄si gratis sibi superaddi velit. idem est ac si pecunia accipet p mutuo qdō est v̄surarium n̄is forte et̄ talis res cui⁹ v̄lus sine p̄cio sole at cōcedi iter amicos: sic pater de libro acco modato. Ad septimū dō q si alioqđ carius velit vendere res sūas q̄s fit iustū p̄ciū: vt de pecunia solnenda ēptorez expectet: manife ste v̄sura cōmittit: qz buiūsmōi expectatō p̄ cy soluēdi h̄z rōnē mutui. vñ qcgd v̄lra iu stū p̄ciū p b̄mōi expectatione exigis ē q̄p ciū mutui: qdō p̄tinet ad rōnē v̄sure. V̄lit̄ et̄ si q̄s ēptor velit rē emē v̄l: q̄s fit iustū preci um eo q̄ pecuniam an̄ soluit q̄s possit ei res tradi: est p̄ciū v̄sure: qz etiā ista anticipatio solutōis pecunie h̄z mutui rōnē. cui⁹ qdaz preciū ē qdō diminuit de iusto p̄cio rei em pte. Si vero alioqđ iusto p̄cio velit diminu ere ut pecunia p̄i⁹ habeat: non peccat p̄ctō v̄sure.

Ad tertiu⁹ sic pro

ditur. Videf q̄ qcgd de pecunia v̄suraria ali q̄s lucratu⁹ fuerit reddē teneat. Dic. n. apls ad R.o. xi. Si radix scā. et rami. ḡeadē rōe si radix infecta: et rami. s̄ radix sūt v̄suraria: ḡ et qcgd ex ea acq̄stū ē ē v̄surariū. ḡ tenet ad restituē illū. P. Dic dō extra d v̄sl. i illa decre. Cum tu sic assēris: possēsiōes q̄ d v̄suria sūt cōparate debēt v̄edi et ipsarū pre cia his a q̄b̄ sūt extorta restitui. ḡ eadē rōe qcgd alioqđ ex pecunia v̄suraria acq̄ris deb̄ restitui. P. Illud qdō aliquis emit de pecu nia v̄suraria: debēt sibi ratione pecunie quā

dedit. nō ḡ h̄z maius ius i re quā accīq̄sūit q̄ pecunia quā dedit. s̄ pecunia v̄surariaz tenebat restituē. ḡ illud qdō ex ea acq̄ritur tenet restituē. P. Quilibet pōt licite tenere id qdō lītūme acq̄sūit: s̄ id qdō acq̄ritur p pecunia v̄suraria interdū legitie acq̄rit. ḡ licite pōt teneri. P. Be⁹ dō q sicut s̄ dictū est res qdā sūt quarū v̄lus ē ipsa eay sūprio q̄ nō h̄nt v̄sufucrū fīm iura. et iō si talia fuerit v̄surā extorta. puta denary: triticū: v̄num: aut aligd b̄mōi. nō tenetur hō ad fīstūtēdū n̄is id qdō accepit: qz id qdō de tali re ē acq̄sūt: non est fruct⁹ b̄mōi rei: sed h̄uane indu strie n̄is forte p detētōnē talis rei alī sit dā n̄isicat⁹ amittēdo alioqđ de bonis suis. tūc. n̄ tenetur ad recopēlationē nōcumenti. Que dā vero res sūt q̄rū v̄lus nō ē earū cōsūptio et talia h̄nt v̄sufuctuz: sicut domus et ager et alia b̄mōi: et iō figs domū alteri⁹ vel agruz v̄surā extortisſet: nō solū tenetur restituēt domū uel agrū s̄ et fruct⁹ inde p̄ceptos: q̄ sūt fruct⁹ rex quarū alī ē dīs. et iō ei debē tur. Ad primū ḡ dō q̄ radix nō solū habz rōnē materie sic pecunia v̄suraria: s̄ habet etiā aliqualit̄ rōnē cause actiue iqtū admi nistrat nutrimentū. et iō nō ē sile. Ad secū dū dō q̄ possēsiōes q̄ d v̄surā sūt cōparate non sūt eorū quorū sūt v̄sure: s̄ illou q̄ eas emerūt: sūt tñ obligate illis a q̄b̄ fuerit v̄su re accepte: sic et alia bona v̄suraria. et iō nō p̄cipit⁹ q̄ assignēt ille possēsiōes bis a q̄b̄ fuerit accepte v̄sure: qz forte pl̄ valēt q̄ v̄su re quas dōert. s̄ p̄cipit⁹ q̄ v̄dātūr possē siōnes et earū p̄cia restituāt. s̄ fin quātitatē v̄sure accepte. Ad tñ dō q̄ illud qdō acq̄ris d̄ pecunia v̄suraria debēt ḡdē acq̄reti: nō pp̄ pecunia v̄suraria datā: sic pp̄ cāz iſtru mentale: s̄ pp̄ suā iſtrūtria sic pp̄ cām p̄n cipale. et iō pl̄ iuris h̄z i re acq̄sita de pecu nia v̄suraria q̄ i ipsa pecunia v̄suraria.

Ad quartum sic pro

cedis. Videf q̄ nō liceat pecunia accīpē mu tuo sub v̄surā. Dic. n. apls R.o. p. ḡ digniſe morte nō solū q̄ faciūt p̄ctā: s̄ etiā qui cōſe tiūt facientib⁹: s̄ ille q̄ accipit pecunia mu tuo sub v̄suris: cōsentit v̄surario i suo p̄ctō. et p̄bet ei occasionē peccādi. ḡ etiā ipse pec cat. P. Pro illo cōmodo tpali oꝝ aliquis alioqđ occōsationē p̄bē peccādi. hoc enī p̄met ad rōnē scādali actiui qdō sp̄ est p̄cī

vt s̄ dictū ē. sed ille q̄ petit mutuū ab vſura
rio expſſe dat ei occasiōne peccādi. ḡ p nul
lo cōmodo t̄pali excusat. **P.** Nō mino:
videſ eē necessitās q̄nq̄z deponēdi pecunia
ſuā apud vſurariū q̄z mutuū accipiendi ab
iþo. s̄z deponē pecunia apud vſurariū oīno
videſ eē illiciū: ſicut illiciū eēt deponē gla-
diū apud ſuriōſuz; v̄l v̄gine cōmittere luxu-
riō: ſeu cibū gulosō. ḡ neq̄ lictū ē accipe
mutuū ab vſurario. **Sz 5.** Ille q̄ iniuriam
patif: n̄ peccat **Sz phz 1.5.** ethi. vñ iuſticia nō
ē media in̄ oīo vitia: vt ibidē d̄r: s̄z vſurariū
peccat iuſtū ſac̄ iniuſticiā accipiēti mutuū
ſub vſur. ḡ ille q̄ accipit mutuum ſub vſuris
nō peccat. **R** d̄d q̄ iſducere hoīez ad pec-
cādiū nullo mō licet. vt tñ pctō alterius ad
bonū lictū ē: qz z d̄s v̄tſ oībus pctis ad ali
qđ bonū: ex q̄libet. n̄. mālo elicit aliqđ bonū
vt d̄r in enchiridion. z iō Aug⁹ publicole q̄/
rēti v̄t̄z liceret vt iuoramēto ei? q̄ p falsos de-
os iurat: in q̄ manifeſte peccat eis diuinā re-
uerētiā adhibēs: r̄ndit q̄ ḡ v̄t̄ ſide illi? q̄ p
falsos deos iurat nō ad malū: s̄z ad bonū: nō
pctō illi? ſe ſociat q̄ p demona iuauit: ſz pa-
cto eius bono q̄ fidē ſeruant: ſi tñ iſducēt eu
ad iuſtū p falsos deos: peccaret: ita ēt i p
poſito dicēdū ē q̄ nullo mō licet iſducē ali
quē ad mutuādū ſub vſuris: licet tñ' ab eo q̄
hoc patē facere z vſuras exerceſt: mutuum
accipe ſub vſur. pp̄ ſe aliqđ bonū qđ ē ſubiē
tio ſue nccitatis v̄l alteri?: ſic ēt licet ei q̄ i ci-
dit i latrones manifeſtare bona q̄ bz: q̄ latro-
nes peccat diripiēdo: ad b̄ ſe n̄ occidaſ. ex-
ple decē viroꝝ q̄ dixerunt ad Iſmael. Noli
occider nos q̄a theſauros hēm⁹ agro: vt d̄r
Jere. 41. **A**d primū ḡ d̄d q̄ ille q̄ accipit
pecunia mutuo ſub vſuris. non ſentit i pec-
catū vſurary: ſz v̄tſ eo: nec placet ei vſurariū
acceptio: ſz mutuatio q̄ eſt bona. **A**d ſecū
dum dicēdū q̄ ille q̄ accipit pecunia mutuo
ſub vſur: nō dat occasiōne vſurario vſuras
accipiēdi: ſz mutuādi: iþe ēt vſurariū ſumit
occasiōne peccādi ex malicia cordis ſui. vñ
ſcadalū paſſiuū ex pte ſua ē: nō aut̄ ac̄tuuuz
ex parte petetiſ mutuū. nec tñ pp̄ huiusmo-
di ſcadalū paſſiuū d̄z alius a mutuo petēdo
deſiſtere ſi indigeat: qz huiusmōi paſſiuū
ſcadalū nō puenit ex iſſermitate v̄l ignoratiā
ſz ex malicia. **A**d tertiu d̄d q̄ ſi q̄ ſe cōmitte-
ret pecunia ſuā vſurario nō hñti al v̄nde vſu-
ras exerceſter: v̄l hac iētē ſe cōmitteret vt in

de copiosisq; usurâ licitare: daret mâm pec
cadi: vñ t ipse esset p̄ticeps culpe. si aut̄ aliḡ
usurario al' hñti vnde usuras exerceat pecu
niâ suâ omittat ut tutius seruet: nō peccat:
sed utis hoie peccatore ad bonū;

Einde cōsider

Arandū ē de ptib⁹ integralib⁹ iusticie q̄ sūt bonū facere ⁊ a malo declinare: ⁊ de vītūs oppositis. Circa qđ queritūt q̄tuor. p̄ vītrū duo p̄dicta sīnt ptes iusticie. 2º vītrū trāsgressio sīt spāle pctīn. 3º utruž omīssio sīt spāle pctīn. 4º de cōpatōe omīsionis.ad transgressionē.

Ad primum sic pro

cedis. **V**ñ p̄ declinare a malo et facē bonū
nō sint ptes iusticie. Ad quālibet. n. v̄tūtē p̄-
tinet facere bonū op̄ et malū uitare: s̄ ptes
nō excedūt totū. ḡ declinare a malo et facē
bonū nō debet ponī partes iusticie q̄ ē qdā
v̄tus sp̄l̄s. **T**. S̄up illud psal. Diuerte a
malo et facē bonū: ingre pacē et p̄fēq̄rēa: diē
glo. illud uitat culpā. f. diuertere a malo: s̄
meret uitā eternā et palmā. f. facere bonū. s̄
quelibz pars v̄tūtē meret palmā et uitā. ḡ de-
clinare a malo nō est ps iusticie. **T**. Que
cūq̄ ita se h̄nt p̄ unū icludif̄ i alio: nō disti-
guūt ab iūicē sic ptes alic̄ toti: s̄ declinare
a malo icludif̄ in B q̄d ē facē bonū. nullus
. n. s̄l̄ facit bonū et malū. ḡ declinare a malo
et facē bonū nō sūt ptes iusticie. **S**ed h̄ ē
p̄ Auḡ: li. de correctōe et grā ponit ad iusti-
ciā legis ptinē declarare a malo et facē bonū
R̄ dō q̄ si loqm̄t de bono et malo i cōi:
facere bonū et uitare malū ptinet ad oēz vir-
tutē. et fm B n̄ p̄nt ponī ptes iusticie: nisi for-
te iusticia accipiat. put̄ ē oīs v̄t̄: q̄tuis etiā
iusticia h̄ mō accepta respiciat quādā rōe
boni sp̄l̄: put̄. f. ē debiti i ordine ad leges
diuinā v̄l̄ humānā: s̄ iusticia fm p̄ ē sp̄l̄s
v̄tus respicit bonū sub rōe debiti ad primū.
et fm hoc ad iusticiā sp̄l̄s ptinet facere bo-
nū sub rōne debiti in ɔparatōe ad primū et
uitare malū oppositū. f. q̄d ē nocimū primo:
ad iusticiā v̄o gnālē ptinet facere bonū: debiti
i ordine ad cōitātē v̄l̄ ad deū: vel uitare
malū oppositū. Dicūt at h̄ duo ptes iusticie
generalis vel sp̄l̄s q̄si integrales: q̄ v̄tūq̄
coruz requiritur ad perfectum actu iusticie.